
Notat

Til: Kommunestyret
Fra: Rådmannen

Saknr.	Løpenr.	Arkivkode	Dato
13/1789-10	7134/14	U24	21.03.2014

UTTAK, TRANSPORT OG FYLLING AV MASSER - STATUS, LOVVERK OG KONTROLLREGIME

Status

Ringerike kommune har store mengder mineralressurser, og en beliggenhet i forhold til Oslo og Akershus som gjør kommunen attraktiv både som leverandør av mineralske råstoffer (grus, sand og puk) og som mottaker av fyllmasser.

Naboer til uttakene og fyllingene, og beboere langs adkomstveiene, er bekymra. I hovedsak gjelder bekymringene transport og medfølgende støy, støv, trafiksikkerhetsbekymringer og redusering av veistandard. Det kommer også meldinger om bekymring knytta til drenering, fylling av forurensa masser og forurensing i forbindelse med uttak.

Fyllinger

Kommunen har ikke vært forberedt på forespørselen etter fyllplasser for masser eller konsekvensene av fyllingene. Det er igangsatt arbeid med en utredning som i tillegg til å ta for seg masseuttak og konsekvenser av disse, skal ta for seg fyllinger og utfordringer knytta til dem. Utredninga skal trolig legges fram for vedtak før sommeren 2014, og konklusjonene skal spilles inn til kommuneplanen.

Massene som fylles kommer i hovedsak fra Oslo og Bærum, og fylles i daler og groper i Ringeriksområdet etter avtaler med grunneier. Massene som fylles skal være reine. Ureine masser skal fylles i egne deponier uten fare for avrenning eller forurensing av grunn. Kommunen ser utfordringer knytta til kontroll av massene for å kunne være sikre på at massene er reine. I dag kjenner vi til to fyllinger i Ringerike kommune; Averøya og Lamyra. I tillegg er det fylt masser i Vestre Ådal på Rognerud gård det siste året. På Averøya søkes det

nå om utvidelse av eksisterende tillatelse som er gitt etter nydyrkingsforskriften. Ny søknad skal behandles etter plan- og bygningsloven. På Lamoen er det ikke gitt tillatelse til fylling, men området er avsatt til masseuttak i kommuneplanen. Her vurderer kommunen hva slags krav som skal stilles angående fyllinga som pågår. Hole og Ringerike kommune må samordnes med Fylkesmannen i denne saken. På Rognerud er det gitt tillatelse til oppfylling av et område etter nydyrkingsforskriften. I tillegg er et annet område fylt opp uten tillatelse. Her har kommunen krevd søknad etter plan- og bygningsloven for tiltaket som er gjennomført.

Pågangen av fyllmasser som ønskes fylt i Ringeriksområdet har økt betraktelig det siste året. Kommunen har ikke vært forberedt på dette. Vi ser at det har vært stor pågang i kommunene i Akershus nord for Oslo i flere år, og antar den økende pågangen i Ringeriksområdet skyldes at det sannsynligvis er «fullt» i kommunene nord for Oslo.

Masseuttak

Det er flere masseuttak i kommunen, og jo nærmere Hønefoss de ligger jo flere utfordringer er knytta til uttakene. I masseuttakene tas det ut grus (og sand) og produseres pukk. Grus (og sand) selges i stor grad i et regionalt marked mot Oslo og Akershus. Pukk brukes hovedsakelig i Ringeriksområdet. Det er drift i grusuttak på Hensmoen og Kilemoen, og det produseres pukk i Vestre Ådal (Vestsiden pukkverk). Det er igangsatt reguleringsplanarbeid for å utvide uttaket på Kilemoen, og for å utvide eksisterende og etablere nytt uttak på Hensmoen. Det er søkt om etablering av pukkverk ved Rognerud gård, nord for Vestsiden pukkverk.

I tillegg til disse uttakene er det flere uttak som drives uten tillatelser. For å drive uttak av grus skal det foreligge tillatelser etter plan- og bygningsloven og etter mineralloven. Direktoratet for mineralforvaltning har sendt informasjonsbrev om krav etter mineralloven til drivere de kjenner til som ikke har godkjenninger. Kommunen skal følge opp dette framover.

Konsekvenser av fyllingene og uttakene

Negative konsekvenser for samfunnet:

- Trafikkfare (skolevei)
- Støy og støv som følge av transport
- Ødelagte veier
- Ødelagte biotoper i fyllingsområdet
- Oppdemming av overvann og bekker – dreneringsproblemer
- Skredfare
- Forurensing av grunn (dersom forurensa masser)

Positive konsekvenser for grunneieren:

- Utvida jordbruksareal

- Økonomisk godtgjørelse/inntektskilde

Positive konsekvenser for storsamfunnet:

- Råstoff til å bygge veier, bygninger, bruer osv
- Blir kvitt overskuddmasser

Tillatelser

Dersom grunneier/tiltakshaver har fått tillatelser (for eksempel til fylling for femten år siden etter nydyrkingsforskriften), kan ikke kommunen stoppe tiltaket. Det er viktig at det i framtida gis tillatelser som er gode, og som regulerer drifta, også med tanke på transport. Kommunen må ha hjemmel til å avslå en søknad dersom tiltak ikke skal tillates.

Jordloven - nydyrkingsforskriften

Eldre saker der det har vært søkt om fylling har blitt behandla etter nydyrkingsforskriften i jordloven. Det er ikke aktuelt å behandle søknader om fylling etter jordloven i dag. Det er heller ikke aktuelt å behandle søknader om uttak etter jordloven.

Plan- og bygningsloven

Framtidige søknader om fylling og uttak skal behandles etter plan- og bygningsloven (vesentlig terrenginngrep). Det er igangsatt arbeid med å utarbeide retningslinjer for hvilke saker som skal behandles som byggesak og i hvilke tilfeller det skal kreves reguleringsplan. Retningslinjene kan for eksempel omhandle forhold som areal, volum og antatte konsekvenser (er det boliger i nærheten og langs veien, er det spesielle natur- eller kulturminneverdier i området osv). Disse retningslinjene skal inngå i utredninga om mineralske råstoffer som skal legges fram for politisk behandling, trolig før sommeren 2014.

Kommunen kan bruke kapittel 32 om ulovlighetsoppfølging ved overtredelser av bestemmelser gitt i eller etter plan- og bygningsloven.

Mineralloven

Mineralloven omfatter uttak av masser. Etter mineralloven er det krav om at det sendes driftsmelding til direktoratet for mineralforvaltning, samt at det søkes om driftskonsesjon. For å få innvilga søknaden må driftsplan godkjennes av direktoratet. Kommunen er uttalepart når direktoratet mottar søknader.

Forurensingsloven

Forurensingsloven omfatter forurensingsmessige forhold ved fylling og uttak av masser. Fylling av avfall omtales i avfallsforskriften kapittel 9. Forurensingsforskriften kapittel 2 omtaler opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gruvearbeider og krever undersøkelser og tiltaksplan. Forurensingsforskriften kapittel 4 omtaler anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt.

Kontrolltiltak og oppfølging av fylling

Det er igangsatt arbeid med å utarbeide kontrollregime for å sikre at massene som fylles er reine og at øvrige krav satt i tillatelsen følges opp. Kontrollregimet må avklare ansvar for alle involverte roller:

- Avgiver: grunneier eller kommune
- Transportør: transportselskap
- Mottaker: grunneier/tiltakshaver
- Tilsynsmyndighet: kommunen og fylkesmannen

Dette skal inngå i utredninga om mineralske råstoffer som skal legges fram for politisk behandling, trolig før sommeren 2014.

Direktoratet for mineralforvaltning har ansvar for oppfølging av uttak. I driftsplanen settes blant annet bestemmelser om driftstider, støvutslipp, støy og transporttider.

Regionalt samarbeid

Akershus fylkeskommune har satt i gang arbeid med regional plan for masseforvaltning. Et slikt arbeid er ikke igangsatt i Buskerud, men Buskerud fylkeskommune har en representant med i arbeidet i Akershus og Ringerike kommune kan samarbeide med Akershus fylkeskommune og hente erfaringer og lærdom fra kommuner som Ullensaker og Skedsmo i Akershus.

Kommuneplanen

Det skal vurderes om det skal avsettes arealer til formål hvor fylling tillates og/eller om det skal settes vilkår for å etablere fylling i LNF-område (for eksempel krav om reguleringsplan med konsekvensutredning). Dersom arealer skal avsettes i kommuneplanen må dette utredes i kommuneplanprosessen.

Det er allerede avsatt en del areal til masseuttak i kommuneplanen, blant annet Vestsiden pukkverk, Kilemoen og Hensmoen. Utredninga som er under arbeid vil foreslå eventuelle nye areal som skal settes av i kommuneplanen etter revisjonen.

Reguleringsplan

I en reguleringsplanprosess vil det være viktig at blant annet følgende tema utredes:

- Trafikk (sikkerhet, støy, støv, veistandard)
- Biologisk mangfold (arter, biotoper)
- Vannforhold (grunnvann, overvann, fare for avrenning, oppdemming)
- Kulturminner
- Landskapspåvirkning (nær- og fjernvirkning)
- Friluftsliv

Det bør settes bestemmelser om blant annet følgende forhold:

- Trafikktiltak (opparbeiding av møteplasser, gangareal, busslommer)
- Avgrensing av fyllingsområde (plankart)
- Krav til dokumentasjon i byggesøknad

Byggesøknad

Vesentlig terrenginngrep – over 3 meter endring i spredtbygd strøk. Areal, volum og konsekvenser må vurderes når det settes søknadskrav. Trolig bør de fleste søknader om fylling og uttak behandles som reguleringsplansak, men dette vil være mer avklart når retningslinjer er fastsatt.